

TÜRÜK

2020, Yıl/Year: 8, Sayı/Issue: 21, ISSN: 2147-8872

TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi
TURUK International Language, Literature and Folklore Researches Journal

Geliş Tarihi / *Date of Received*: 23.02.2020

Kabul Tarihi / *Date of Accepted*: 01.04.2020

Sayfa / *Page*: 46-73

Research Article / Araştırma Makalesi

Yazar / *Writer*:

 Dr. Öğr. Üyesi Gökçen GÖÇEN

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD

ggocen@fsm.edu.tr

 Bahar ŞEN

Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yabancılara Türkçe Öğretimi Programı, Yüksek Lisans Öğrencisi

baharsen24@gmail.com

 Selma Fidan DUMAN

Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yabancılara Türkçe Öğretimi Programı, Yüksek Lisans Öğrencisi

selmafndmn@gmail.com

YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE OKUMA KİTAPLARINDAKİ İSİM SOYLU KELİMELERİN KULLANIM SIKLIĞI

Öz

Bütün dillerde kullanım açısından öne çıkan kelimeler vardır. Bu kelimeler dili kullananların yaş grupları, dil seviyeleri gibi birçok faktörden etkilenmekte ve kullanıcılar arasında farklılık göstermektedir. Bir dilde kullanılan kelimelerin kullanım sıklığını ortaya koyan çalışmalar, kelime sıklığı çalışmalarıdır. Sıklık çalışmalarının yabancı dil öğretiminde önemli bir yeri vardır. Öğrenenlere hangi kelimelerin, diğer kelimelerden daha önce öğretileceğinin belirlenmesinde sıklık çalışmalarından yararlanılmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında yapılan sıklık çalışmaları genellikle ders kitapları üzerinde yapılmaktadır. Oysaki okuma kitaplarında sıklıkla kullanılan kelimelerin de belirlenmesine ihtiyaç vardır. Okuma kitapları üzerinde yapılacak sıklık çalışmaları, kelime türlerine göre ayrı ayrı yapılabilir. Böylece derinlemesine incelenmiş, seviyelere yönelik farklı kelime listelerine ulaşılabilir. Bu çalışmada, Yunus Emre Enstitüsü tarafından yabancılar için

hazırlanan A1-A2, B1-B2, B2-C1 seviyesi hikâye kitaplarında kullanılan isim soylu kelimeleri incelemek amaçlanmıştır. Bu amaçla yapılan çalışmada, doküman analizi kullanılmıştır. Yabancılar için hazırlanan 9 Türkçe okuma kitabının incelenmesiyle elde edilen verilerin içerik analiziyle, kitaplarda hangi isim soylu kelimelerin hangi sıklıkla kullanıldığı ve bunların seviyelere nasıl dağıldığı tespit edilmiştir. Bu çalışmanın kelime sıklığı ile ilgili daha önce yapılmış çalışma verilerine destek olacağı ve bundan sonraki çalışmalar için de örnek olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Olarak Türkçe, Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi, Kelime Öğretimi, Yabancılar İçin Türkçe Okuma Kitapları, Kelime Sıklığı

FREQUENCY OF NOUNS FOUND IN TURKISH GRADED READERS FOR FOREIGNERS

Abstract

All languages have prominent words for use. The use of these words is determined by many factors such as age group and language level of the language users, and varies across users. The frequency of word use in a language is revealed by word frequency studies. Frequency studies have an important role in foreign language teaching. Frequency studies are used to determine the words to be taught primarily. Frequency studies in the field of teaching Turkish as a foreign language are usually based on textbooks. However, there is a need to determine the frequently used words in graded readers. Frequency studies on graded readers can be done separately according to the word types. Thus, multiple word lists on separate levels can be produced. In this study, it is aimed to examine the nouns used in the A1-A2, B1-B2, B2-C1 level graded readers prepared for foreigners by Yunus Emre Institute. Document analysis was employed in the study. The data obtained by examining 9 Turkish graded readers for foreigners was analyzed with content analysis and the frequency of use of the nouns and their distribution across levels were identified. It is expected that this study will support previous study data on word frequency and will be an example for future studies.

Keywords: Turkish As A Foreign Language, Teaching Turkish As A Foreign Language, Vocabulary Teaching, Turkish Graded Readers For Foreigners, Word Frequency

1. Giriş

En basit ifadeyle, kelimeler duygu ve düşünceleri anlatmak amacıyla başvurulan araçlardır. Aydın ve Açıık'ın (2017: 12) da belirttiği gibi kelimeler, insan zihnindeki varlıkların ve kavramların yazıya yansımış şeklidir. Var olan somut ve soyut her şeyin dildeki karşılığı olan (Batur ve Özcan 2018: 21) kelime kavramıyla ilgili farklı tanımlar yapılmıştır. Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğü'ne göre (TDK 2015) "Anlamlı ses veya ses birliği, söz, sözcük" olan kelime, bir veya

birden fazla heceli ses gruplarından oluşan; anlam ya da gramer vazifesi bulunan; tek başına kullanıldığında belli bir kavrama karşılık olan ses ya da sesler topluluğu; soyut ya da somut kavramlar arasında ilişki kuran dil birimidir (Ergin 2005; Gülensoy 2010). Bir dilin sözlüğünde madde başı olan (Gür 2014) kelimelerin kavramsal, biçimsel ve anlamsal özellikleri bulunmaktadır. Buna göre kelime zihindeki belli kavramlara karşılık gelen, hecelerden oluşan, iki ucunda boşluk bulunan anlamlı söz kalıplarıdır (Korkmaz 2003; Kurudayıoğlu ve Karadağ 2005; Uzun 2004).

Türkçeyi doğru, güzel, kurallarına uygun olarak kullanmada; dinlenileni ve görüleni tam olarak anlamada; duygu ve düşünceleri eksiksiz bir şekilde ifade etmede önemli olan kelimeler (Güneş 2013: 22), iletişimin temelini oluşturmaktadır. İletişim içerisinde kelimeler, dil konuşurları tarafından kolayca ayırt edilerek anlamlandırılabilir (Gökdayı 2019: 19). İletişim sürecinde, anlama ve anlatma becerilerinin etkili ve aktif olarak kullanımı ise kelime bilgisinin zenginliğine, bireylerin kelime hazinesinin genişliğine bağlıdır (Karataş 2007: 144). Birey dilin kurallarını bilmeseyse de sözcük dağarcığı bireye “Okunanı ve dinlenileni anlayabilme veya kendini bunlar aracılığıyla anlatabilme olanağı sunmaktadır.” (Karataş 2020: 254). Kelime bilgisi gelişmiş olan bireyler, karşısındakileri daha iyi anlayıp kendisini daha iyi anlatmakta; çevresiyle daha iyi bir iletişim kurabilmektedir (Yıldız vd. 2008: 317).

Dili kullanan bireylerin eğitim durumu, yaşı gibi faktörlere bağlı olarak kelimelerin kullanım oranları farklılık göstermektedir ve bu, dilde bazı kelimelerin kullanım bakımından öne çıkmasına sebep olmaktadır (Ölker 2011: 15). Bazı kelimeler, dili sözlü ya da yazılı olarak kullanan kişiler tarafından daha sık oranda tercih edilmektedir (Pilav 2008: 54). Bu öne çıkmayı yansıtan sıklık oranları, kelimelerin toplum tarafından ne derece kabul gördüğünün de bir göstergesidir (Kılıçarslan 2009: 1).

Kelime sıklığı, Türkçe Sözlük’te (TDK 2015) “Sıkça geçme, kullanımı sık olma.” anlamına gelmektedir. Bir başka deyişle kelime sıklığı, bir dilde kullanılan kelimelerin birbirlerine oranla daha sık ya da daha seyrek kullanılmasıdır (Aksan 1998; Aydın 2015; Karadüz 2004; Okur 2007). Vardar’a (2002) göre ise sıklık, “Belli uzunlukta bir konuşma ya da yazıda aynı dilsel olgu ya da birimin gerçekleşme sayısı.”dır.

Dil öğretiminde ilk aşamada hangi kelimelerin öğretileceği, tanıtılacağı konusunda karara varılması için kelimelerin kullanım sıklıklarının bilinmesine ihtiyaç vardır (Aksan 1998: 20). Kelime sıklığı, kelime hazinesine yönelik yapılan araştırmaların temelini oluşturmaktadır (Karadağ 2005). Ana dilinde ya da yabancı dilde kelime öğretiminde öncelikli olarak ya da seviyelere göre hangi kelimelerin öğretileceğinin belirlenmesinde sıklık çalışmalarının sonuçları etkili olmaktadır (Göçen 2016; Kurudayıoğlu 2005; Yıldız vd. 2008). Dil öğretim sürecinde, dil biliminin nicel dil bilimi denilebilecek dalını oluşturan sıklık çalışmalarının (Dolunay 2012: 82) sonucunda belirlenen en sık kullanılan kelimelerin öğretimi esas alınmaktadır (Açık 2013a; Güzel ve Barın 2013; Vandewalle 1999). Böylece, hangi kelimenin ne zaman öğretileceğine yönelik bireysel tercihlerden uzak bir ölçüt ortaya konabilmektedir.

Temel söz varlığının belirlenmesi; başlangıç aşamasında hangi kelimelerin verileceğinin tespiti; sözlük çalışmalarında kelimelerin hangi anlamlarının ön plana alınacağı; metinlerin analizi ve yorumlanması gibi alanlarda yarar sağlayan kelime sıklık çalışmaları (Ölker 2011: 17) sıklıkla, ana dili ve yabancı dil öğretimi alanlarında ve ders kitapları ile yabancı dil kitapları üzerinde yapılmaktadır (Kılıçarslan 2009: 4). Özellikle dil öğretimi alanında yapılan sıklık çalışmaları metin türleri arasındaki kelime farklılığı; kültürel ortamda en çok kullanılan kelimeler ve kelime türleri; hangi dil seviyesinde, hangi kelimelerin kullanılacağı ve bu kelimelerin kullanım sıklığı gibi konularda bilgi vermektedir. Ayrıca bu çalışmalar, Öztürk'ün (2013) belirttiği gibi işlenecek bir metnin dil seviyesine göre basitleştirilmesi gerekliliği ve metinden önce hangi kelimelerin öğretilmesi ya da öğretilmemesi gerektiği konularında da öğreticilere ve izleneciler hazırlayanlara yardımcı olmaktadır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında, kelimelerin öğretimi konusunda sıklık çalışmalarının sözü edilen faydalarından yararlanmak isteyen araştırmacılar, kelime sıklık çalışmaları yapmaktadır (Arslançınar ve Durukan 2014; Arslan 2014; Aydın 2015; Bozkurt 2015; Çınar ve İnce 2015; Çiçek 2015; Göçen 2016; Kılıç 2017; Özdemirel 2017; Serin 2017; Şimşek 2015). Bu çalışmalar incelendiğinde, sıklık çalışmalarının genellikle ders kitapları üzerinde yapılmış olduğu ve araştırmacıların Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında öğretim sürecinde ve öğretim materyallerinin hazırlanmasında kullanılacak kelimelere yönelik öneriler ve listeler sundukları görülmektedir. Bununla birlikte Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında yapılan sıklık çalışmaları incelendiğinde, yabancılar için hazırlanan Türkçe okuma kitaplarında kullanılan kelimeler üzerine çok az sayıda çalışma (Aydın 2015; Gün ve Şimşek 2017) yapıldığı fark edilmektedir. Oysa Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmek isteyen bir öğrenci, Türkçeyi sadece ders kitaplarından değil yardımcı kaynaklardan yararlanarak da öğrenebilir. Bu yardımcı kaynaklardan biri ve en önemlisi okuma kitaplarıdır. Yelbay'ın (2015: 354) belirttiği gibi kitap okuma, öğrenenlere kelimelerin daha iyi anlaşılması için gerekli bağlamı sunmaktadır.

Yabancı dil öğreniminde, ilk defa duyulan bir kelimenin hatırlanması kolay değildir. Kelime öğrenimi için öğrencinin kelimeyi sık sık, farklı ortamlarda duyması ve görmesi gerekir. Kelime öğretimi farklı ortamlarda en iyi sunan materyal ise okuma kitaplarıdır (Ekmekçi 1991). Bilinçli bir şekilde kelime ve kavram gelişimini arttırmaya yönelik hazırlanan okuma kitapları, öğrenenlerin kelime bilgisini geliştirmeye katkı sağlamaktadır (Yıldız ve Okur 2010: 765). Ayrıca okuma kitapları, Şimşek'in (2017) de belirttiği gibi dili kullanma yeteneğinin, iletişim becerisinin, farklı bakış açılarının kazandırılması, geliştirilmesi ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında Türk kültürünün tanıtılması için de önemlidir. Bu anlamda Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde, okuma kitapları üzerinde de sıklık çalışmalarının yapılmasına ihtiyaç vardır. Bu çalışmalarla ders kitaplarından ve okuma kitaplarından elde edilen kelime listeleri karşılaştırılabilir; bir kelimenin ders kitaplarında ve okuma kitaplarında kullanıldığı dil seviyeleri izlenebilir. Böylece yapılan çalışmalar sonucunda ortak bir kelime havuzu oluşturulabilir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde oluşturulacak kelime havuzları ve listeleri önemlidir. Bunlar, ders kitaplarının ve okuma kitaplarının bir ölçüde göre hazırlanmasına, ders

materyallerinin hazırlanması sürecinde bireysel kelime kullanım tercihlerinden uzaklaşılmasına yardımcı olacaktır. Ayrıca bunların sonucunda, kelime listelerine göre hazırlanacak ders ve okuma kitapları birbirlerini destekler nitelikte olacağı için Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin kelime öğrenimleri daha hızlı ve etkili olacaktır. Son yıllarda seviyelere göre ayrılmamış olsa da Türkçenin yabancı dil öğretimi için sık kullanılan kelimeleri belirleyen ve liste hâlinde sunan çalışmalar vardır (Aksan vd. 2017; Özkan 2019a; Özkan 2019b). Bu çalışmalar, öğretim sürecine seçilecek kelimelerin belirlenmesine, yabancılar için hazırlanan ders kitaplarının ve okuma kitaplarının sıklık listelerine uygun bir şekilde hazırlanmasına fırsat sunduğu için önemli çalışmalardır. Bu çalışmalara destek olacak farklı çalışmalar, bu listelerin dil seviyelerine ayrılmasına katkı sağlayacak çalışmalar olabilir. Bir başka deyişle incelenen metinlerde var olan kelimelerin, hangi dil seviyesinde yer alan/alacak bir kelime olduğunu tespit eden çalışmalara da ihtiyaç vardır.

Araştırmacılar tarafından yapılan kelime sıklık çalışmalarının sonucunda, incelenen metinlerin dil seviyelerine yönelik kelime listeleri sunulmaktadır. Ancak bu kelime listeleri incelendiğinde, farklı dil seviyelerinin kelime listelerinde birbirini tekrar eden kelimelerin de olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle bu listelerde en sık kullanılan kelimelerin dışında bir kelimenin hangi dil seviyesinde öğretilebileceği tam olarak belirlenememektedir. Bunun sebeple metinler üzerinde yapılacak sıklık çalışmalarında, bir kelimenin ilk ve yeni olarak hangi dil seviyesine ait bir metinde kullanıldığının belirlenmesi gereklidir. İncelenen metinlerin sayısı arttıkça yapılan çalışmaların ve elde edilen listelerin güvenilirliği de artacaktır. Yabancılar için Türkçe ders kitaplarında yer alan bir kelimenin ilk ve yeni olarak hangi seviye ders kitabında kullanıldığını belirleyen az sayıda da olsa çalışma (Göçen 2016) bulunmaktadır. Benzer bir tespit çalışmasının yabancılar için Türkçe okuma kitapları üzerinde ise yapılmadığı görülmektedir.

Bu bağlamda Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında kelimelerin öğretimi konusunda hem yabancılar için Türkçe okuma kitapları üzerinde yapılacak sıklık çalışmalarına ihtiyaç olduğu hem de yapılacak sıklık çalışmasında kelimelerin ilk ve yeni olarak hangi dil seviyesinde kullanıldığının tespit edilmesine ihtiyaç olduğu söylenebilir. Böylece hem okuma kitaplarındaki hedef kelimeler hem de bu kelimelerin kullanılabilmesi için dil seviyeleri tespit edilmiş olacaktır. Böyle bir inceleme sonucunda okuma kitaplarında kullanılan kelimeler, bir bakıma dil seviyelerine de ayrılmış olacaktır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kelimelerin öğretimine yönelik fark edilen problem ve ihtiyaçlardan hareketle bu çalışmada, yabancılar için Türkçe okuma kitaplarında kullanılan kelimeler incelenmiştir. İncelemenin derinlemesine olabilmesi için incelenen kelimeler isim soylu kelimeler ile sınırlandırılmıştır. İnceleme kapsamında isim soylu kelimelerin seçilmesinin nedenleri arasında yabancı dil öğretiminde isim soylu kelimelerin önemli olması ve Açık'ın (2013b) belirttiği gibi dil öğretim sürecinde isimlerin fiillerden daha önce öğretilmesidir. Çalışmada “Yabancılar için Türkçe okuma kitaplarında hangi isim soylu kelimeler, hangi sıklıkla kullanılmıştır ve isim soylu kelimelerin dil seviyelerine dağılımı nasıldır?” sorusundan hareketle okuma kitaplarındaki isim soylu kelimeleri ve sıklıklarını tespit etmek; isim soylu kelimelerin *ilk* ve *yeni* olarak kullanıldığı dil

seviyesinin belirlenmesi yoluyla da kelimeleri seviyelere ayırmak amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Yabancılar için Türkçe okuma kitaplarında yer alan toplam ve farklı isim soylu kelimelerin sayısı nedir?
- Yabancılar için Türkçe okuma kitaplarında yer alan isim soylu kelimeler hangileridir?
- Yabancılar için Türkçe okuma kitaplarında dil seviyelerinde *farklı* ve *yeni* olarak yer alan isim soylu kelimelerin sayısı nedir?
- Yabancılar için Türkçe okuma kitaplarında her bir dil seviyesinde *farklı* ve *yeni* olarak yer alan isim soylu kelimeler hangileridir?

Çalışma, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında yabancılar için Türkçe okuma kitaplarında yer alan kelimeleri tespit etmesi ve bu kelimelerin ilk ve yeni olarak kullanıldığı dil seviyelerini sunması açısından önemlidir. Çalışmanın Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında hangi seviyede, hangi isim soylu kelimelerin öğretileceği konusunda eğitimcilere ve araştırmacılara yardımcı olacağı düşünülmektedir.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Yabancılar için Türkçe okuma kitaplarında yer alan isim soylu kelimeleri, kelimelerin kullanım sıklığını ve kelimelerin dil seviyelerine dağılımını incelemek amacıyla çalışmada, doküman analizi yapılmıştır. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı ya da görsel materyallerin analizini kapsamaktadır (Sönmez ve Alacapınar 2016; Yıldırım ve Şimşek 2016).

2.2. İncelenen Dokümanlar

Çalışmada, Yunus Emre Enstitüsü tarafından yayınlanan yabancılar için Anadolu Hikâyeleri ve Dede Korkut Hikâyeleri okuma setlerinde yer alan A1-A2, B1-B2 ve B2-C1 seviye okuma kitapları incelenmiştir. Yabancılar için Türkçe okuma kitaplarında yer alan isim soylu sözcüklerin kullanımının ortaya konması amacıyla incelenen okuma kitapları şöyle gösterilebilir:

Okuma Seti	Seviye	f
Anadolu Hikâyeleri Okuma Seti		5
Bayramlık	A1-A2	1
Bir Bardak Çay	A1-A2	1
Kırmızı Ayakkabılar	A1-A2	1
Laleye Sor	A1-A2	1
Yılki	A1-A2	1
Dede Korkut Hikâyeleri Okuma Seti		4
Basat'ın Tepegöz'ü Öldürmesi	B1-B2	1
Dirse Hanın Oğlu Boğaç Han	B2-C1	1
Dış Oğuz Beylerinin Kazan Han'a İsyanı	B1-B2	1
Uşun Koca Oğlu Seğrek	B2-C1	1
Toplam		9

Tablo 1. Yabancılar İçin Türkçe Okuma Kitaplarına Yönelik Özellikler

Tablo 1’de görüldüğü gibi çalışmada A1-A2, B1-B2 ve B2-C1 seviyelerinde toplam 9 yabancılar için Türkçe okuma kitabı incelenmiştir.

2.3. Veri Toplama Süreci ve Aracı

Çalışmada ilk olarak, 2019 Ekim ayında A1-A2, B1-B2 ve B2-C1 seviye Türkçe okuma kitaplarına ulaşılmıştır. İkinci olarak okuma kitaplarındaki metinler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Böylece yabancılar için Türkçe okuma kitaplarına yönelik bir kelime havuzuna ulaşılmıştır. Üçüncü olarak bilgisayara aktarılan metinlerde meydana gelen bozulmalar tespit edilmiştir. Eksik veya yanlış bir şekilde bilgisayar ortamına aktarılan kelimelerle ilgili kitaplar kontrol edildikten sonra gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Ardından verilerin analizine geçilmiştir. Araştırma süreci boyunca, bilimsel araştırma ve yayın etik ilkelerine uyulmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Yabancılar için Türkçe okuma kitaplarına yönelik verilerin analiz edilmesinde içerik analizi ve betimsel analiz temel alınmıştır. Bununla birlikte sıklık listelerinin oluşturulması için CİBAKAYA 2.3 programı kullanılmıştır. CİBAKAYA programı kullanılmadan önce veriler programın özelliklerine ve Göçen’in (2016) çalışmasında takip ettiği işlem basamaklarına uygun bir şekilde düzenlenmiştir. Bu süreçte yapılan işlemlerde Kurudayıoğlu ve Karadağ’ın (2005) kelimeyi ele alma biçimi için önermiş olduğu kök ya da gövde kelimeyi ifade eden “taban” kavramı ve Baş’ın (2011) sıklık çalışmalarında kelimeleri inceleme üzerine belirttiği ölçütler (özel isimlerin silinmesi; deyim ve atasözlerinin kalıp olarak ele alınması vb.) esas alınmıştır. Bu süreçte yapılan işlemler şunlardır:

- Metinlerden özel isimler silinmiştir.
- Okuma kitaplarında yer alan basamak sayıları sözcük listesine eklenmiş, diğer sayılar silinmiştir. Ayrıca kitap sayfa sayıları da silinmiştir.
- Okuma kitaplarında yer alan tarih ve saat ifadeleri silinmiştir.
- Okuma kitaplarında yer alan kısaltmalar açılmış hâllerleriyle kelime listelerine dâhil edilmiştir.
- Okuma kitaplarında yer alan ikileme, deyim, atasözü gibi kalıplaşmış ifadeler ve basit, birleşik fiiller tespit edilmiş; araştırma kapsamında olmadıkları için metinlerden silinmiştir.
- İsim soylu kelimelerden çekim ekleri silinmiştir.
- Kelime listelerine, fiil soylu olan ancak cümle içerisinde “isim” görevinde (sinirlenme, sinirlenmek vb.) kullanılmış olan kelimeler de dâhil edilmiştir.
- Birleşik kelimelerin program tarafından bir bütün olarak algılanması için kelimelerin arasına “+” (artı) işareti konulmuştur.
- “DA” bağlacı ve “ml” soru eki tek bir biçimde sıklık listesine eklenmiştir.

Bu işlemlerin ardından CİBAKAYA 2.3 programıyla sıklık listeleri elde edilmiş ve listeler MS Office Excel programına aktarılmıştır. Bu programın “Pivot Table” (Özet Tablo) özelliği ile kelime sayılarına yönelik tablolar oluşturulmuş; bir kelimenin *ilk* ve *yeni* olarak kullanıldığı dil seviyesinin tespit edilmesiyle isim soylu kelimelerin dil seviyelerine dağılımı incelenmiştir. Elde edilen veriler tablolar hâlinde sunulmuştur.

3. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde yabancılar için Türkçe okuma kitaplarında kullanılan isim soylu kelimelerin sayısına ve bu kelimelerin neler olduğuna; dil seviyelerinde ilk ve yeni olarak kullanılan kelimelerin sayısına ve bu kelimelerin neler olduğuna yönelik bulgular sunulmuştur.

3.1. Yabancılar İçin Türkçe Okuma Kitaplarında Yer Alan Toplam ve Farklı İsim Soylu Kelimelerin Sayısına Yönelik Bulgular ve Yorum

Bu bölümde okuma kitaplarında yer alan toplam ve farklı isim soylu kelimelerin sayıları verilmiştir. Yabancılar için Türkçe okuma kitaplarında yer alan toplam ve farklı isim soylu kelimelerin sayısı şu şekildedir:

Seviye	Toplam İsim Sayısı	Farklı İsim Sayısı	İsim Kat Sayısı (Farklı İsim Sayısı/Toplam İsim Sayısı)
A1-A2	1646	866	0,526
B1-B2	956	736	0,769
B2-C1	1141	856	0,750
Toplam	3744	1617	0,431

Tablo 2. Yabancılar İçin Okuma Kitaplarında Yer Alan Toplam ve Farklı İsimlerin Sayısı

Tablo 2'ye göre yabancılar için Türkçe okuma kitaplarının her birinde 866-856 farklı kelime kullanılmıştır. Seviyelere ayrı ayrı bakıldığında A1-A2 ve B1-B2 seviyeleri arasında toplam ve farklı kelime sayılarında bir düşüş görülmektedir. B1-B2 ve B2-C1 seviyelerine bakıldığında ise toplam ve farklı kelime sayılarında bir artış görülmektedir.

Toplam ve farklı isim soylu kelime sayısının en yüksek olduğu okuma kitapları A1-A2 seviyesi okuma kitaplarıdır. Bununla beraber farklı sözcük sayısının toplam sözcük sayısına bölünmesi ile elde edilen isim soylu kelime katsayısı değerinin en yüksek olduğu seviyenin B1-B2 seviyesi okuma kitapları olduğu görülmektedir. Buna göre B1-B2 seviyesi okuma kitaplarında, toplam kelimeler içinde farklı kelime kullanım oranının daha yüksek olduğu söylenebilir. Bunun sebebi olarak özellikle B1 seviyesinin dil öğretiminde bir eşik olarak görülmesi, bu sebeple de bu seviyede okuyuculara daha çok sözcük aktarılacak istenmesi düşünülebilir.

3.2. Yabancılar İçin Türkçe Okuma Kitaplarında Yer Alan İsim Soylu Kelimelerin Hangileri Olduğuna Yönelik Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, yabancılar için Türkçe okuma kitaplarında en sık kullanılan 50 kelimeye yer verilmiştir. Okuma kitaplarının bütününde yer alan kelimelerin neler olduğu ve seviyelere nasıl dağıldığı, bulgular bölümünün 4. başlığında sunulmaktadır.

Yabancılar için Türkçe okuma kitaplarında kullanılan ilk 50 kelime şu şekildedir:

A1-A2	f	B1-B2	f	B2-C1	f
ve	197	bir	123	bir	146
bir	184	bey	75	bu	107
ben	125	ile	70	ve	101
de	125	o	68	oğul	100
o	121	ve	63	o	95

TÜRÜK

Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi
2020, Yıl 8, Sayı: 21
Issn: 2147-8872

A1-A2	f	B1-B2	f	B2-C1	f
bu	101	bu	59	at	86
sonra	95	yiğit	52	yiğit	84
çay (içecek)	92	ben	50	de	77
çok	83	sen	47	sen	68
lale	79	at	44	ben	67
var	71	yer	43	ile	65
mi	64	ne	40	ne	58
dede	54	oğul	38	oğlan	56
ile	52	kılıç	36	yer	56
at	48	diye	35	baba	49
önce	44	otağ	34	kara (renk)	49
anne	39	için	33	mi	44
aşağı	38	mi	32	için	43
el	38	biz	29	ana	41
insan	37	de	28	boğa	38
ama	36	kardeş	27	otağ	36
gün	36	yan	26	kırk	35
baba	34	baş	25	kardeş	33
daha	34	el	23	yan	32
ne	34	göz	23	han	31
biz	33	hanım	23	hikâye	30
güzel	33	hikâye	23	var	30
hikâye	32	ad	21	asker	29
için	32	ak	21	düşman	28
yer	32	bölüm	21	ak	27
en	30	iki	21	bey	27
sen	30	ama	19	kız	25
ev	29	üzeri	19	el	24
onlar	29	adam	18	kimse	23
ora	29	aşağı	18	sonra	23
bugün	27	çoban	18	söz	23
göre	27	düşman	18	büyük	22
bayram	25	ifade	17	gibi	22
ayakkabı	24	var	17	kılıç	22
beyaz	24	bura	16	namert	21
şeker	24	han	16	diye	20
hep	22	ki	16	hatun	20
şey	22	koyun	16	iki	20
yıl	22	peri	16	aşağı	19
zaman	22	savaş	16	baş	19
bölüm	21	doğru	16	biz	19
cümle	21	güzel	15	ön	19
evet	21	kara (renk)	15	savaş	19
şöyle	21	ok	15	üzeri	19
yan	21	anlam	14	dağ	18

Tablo 3. Yabancılar İçin Türkçe Okuma Kitaplarında Yer Alan İsimler

Tablo 3'e göre A1-A2 seviyesinde en sık kullanılan on kelime şunlardır: *Ve, bir, de, ben, o, bu, sonra, çay, lale, çok*. Bu kelimelere bakarak A1-A2 seviyesinde en sık kullanılan kelimelerin

zamirler ve bağlaçlar olduğu söylenebilir. Kültürel öge olarak da “çay” ve “lale” kelimeleri geçmektedir.

B1-B2 seviyesinde en sık kullanılan on kelime şunlardır: *Bir, bey, o, ve, bu, yiğit, ben, sen, at, yer*. Bu kelimelere bakarak B1-B2 seviyesinde en sık kullanılan kelimelerin zamirler olduğu söylenebilir. Kültürel öge olarak da “yiğit”, “bey” ve “at” kelimeleri geçmektedir.

B2-C1 seviyesinde en sık kullanılan on kelime şunlardır: *Bir, bu, ve, oğul, o, at, yiğit, de, ben, ile*. Bu kelimelere bakarak B2-C1 seviyesinde en sık kullanılan kelimelerin zamirler ve bağlaçlar olduğu söylenebilir. Kültürel öge olarak da “yiğit” ve “at” kelimeleri geçmektedir.

Tüm dil seviyelerine bakıldığında, okuma kitaplarında bağlaçların ve zamirlerin sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Bu sözcükler dışında ilk 50 kelimedede yer alan “oğul, at, yiğit, han, namert, otağ, kılıç, hatun, Bey” gibi kelimelerin sıklıkla yer almasının sebebi olarak okuma kitaplarında seçilen konular olduğu düşünülmektedir.

3.3. Yabancılar İçin Türkçe Okuma Kitaplarında Dil Seviyelerinde Farklı ve Yeni Olarak Yer Alan İsim Soylu Kelimelerin Sayısına Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde yabancılar için Türkçe okuma kitaplarında her bir dil seviyesinde ilk ve yeni olarak yer alan kelimelerin sayısı incelenmiştir.

Yabancılar için Türkçe okuma kitaplarında her bir dil seviyesinde *farklı* ve *yeni* olarak yer alan isimlerin sayısı şu şekildedir:

Seviye	Toplam İsim Sayısı	Farklı İsim Sayısı	İsim Kat Sayısı (Farklı İsim/Toplam İsim)
A1-A2	1646	866	0,526
B1-B2	956	736	0,769
A1-A2'den farklı B1-B2	465	411	0,883
B2-C1	1141	856	0,750
A1-A2 B1-B2'den farklı B2-C1	366	340	0,928

Tablo 4. Yabancılar İçin Türkçe Okuma Kitaplarında Dil Seviyelerinde Farklı ve Yeni Olarak Yer Alan İsimlerin Sayısı

Tablo 4'e göre A1-A2 seviyesinde 866 farklı isim kullanılmıştır. B1-B2 seviyesinde A1-A2'den farklı ve yeni olarak 411 isim soylu kelime kullanılmıştır. Buna göre, bu kitapları okuyan öğrenciler, orta seviye okuma kitapları ile temel seviyeden farklı olarak 411 yeni isim soylu kelimeyle karşılaşacaklardır. Önceki seviyelerden farklı olarak B2-C1 seviyesi okuma kitaplarında ise 340 yeni isim soylu kelime kullanılmıştır.

Dil seviyelerinde ilk ve yeni olarak kullanılan kelimelerin toplam ve farklı kullanım sayıları incelendiğinde, toplam yeni kelimelerin içinde farklı yeni kelime kullanım oranının B2-C1 seviyesinde yüksek olduğu görülmektedir. Bu oran, B2-C1 seviyesinde kullanılan yeni kelimelerin daha az tekrar edildiğini göstermektedir.

3.4. Yabancılar için Türkçe Okuma Kitaplarında Dil Seviyelerinde Farklı ve Yeni Olarak Yer Alan İsim Soylu Kelimelere Yönelik Bulgular ve Yorum

Bu bölümde yabancılar için Türkçe okuma kitaplarında yer alan isim soylu kelimelerin dil seviyelerine göre dağılımı gösterilmiştir. Bu bölümde her seviyede önceki seviyeden farklı olarak *ilk* ve en *sık* kullanılan kelimelere yer verilmiştir.

Yabancılar için Türkçe okuma kitaplarında yer alan isim soylu kelimelerin seviyelere göre dağılımı şu şekildedir:

A1-A2	f	B1-B2	f	B2-C1	f	A1-A2	f	B1-B2	f	B2-C1	f
ve	197	yiğit	52	boğa	38	ora	29	ayak	6	alaca	3
bir	184	kılıç	36	asker	29	göre	27	haberci	6	art	3
ben	125	otağ	34	kale	14	bugün	27	sakal	6	başlı	3
de	125	ak	21	geyik	11	bayram	25	kimi	6	bilek	3
o	121	düşman	18	kızıl	10	beyaz	24	kaftan	6	binlerce	3
bu	101	çoban	18	yumruk	10	ayakkabı	24	şenlik	6	çağ	3
sonra	95	han	16	ziyafet	10	şeker	24	zalim	6	çokça	3
çay (içecek)	92	savaş	16	taht	9	şey	22	mektup	6	değersiz	3
çok	83	koyun	16	beraber	8	yıl	22	ordu	6	deveci	3
lale	79	kan	14	hor	8	zaman	22	rakip	6	eğer	3
var	71	ana	13	dizgin	7	hep	22	deve	5	ezan	3
mi	64	mızrak	12	zindan	7	yan	21	destan	5	ganimet	3
dede	54	hey	12	atlı	6	bölüm	21	alet	5	gizlice	3
ile	52	şölen	12	boz	6	cümle	21	yay	5	gönül	3
at	48	dayı	11	deli	6	şöyle	21	uç	5	korkak	3
önce	44	ak sakallı	10	keçe	6	evet	21	yalan	5	müezzın	3
anne	39	aslan	10	kımız	6	diye	20	anlaşma	5	müjdecı	3
el	38	koç	10	öfkeli	6	sıra (zaman)	20	kınsız	5	öğrenme	3
aşağı	38	mağara	10	yahni	6	iş	20	kuyruk	5	şafak	3
insan	37	ihtiyar	9	elbiseli	5	her	20	kırk	4	tan yeli	3
ama	36	bıçak	9	erkek	5	on	20	il	4	uçlu	3
gün	36	oba	8	kemik	5	abla	20	süt	4	yaban (el)	3
ne	34	tanrı	8	aç	4	yine	19	silah	4	yel	3
baba	34	kümbet	8	beylik	4	çiçek	19	altmış	4	akça	2
daha	34	namert	7	ense	4	biraz	19	seçenek	4	alçak	2
biz	33	yüce	7	erdemli	4	bahçe	19	müjde	4	aman	2
güzel	33	sivri	7	hünerli	4	kim	18	ocak	4	anlatıcı	2
yer	32	pınar	7	karga	4	ilk	18	çizme	4	anlatılmak	2
için	32	tuhaf	7	kaynana	4	çarşı	18	dost	4	aşık	2
hikâye	32	tüm	7	kaynata	4	mor	18	korku	4	atasözü	2
sen	30	yüzük	7	kıl	4	saat	18	yüzünden	4	aveci	2
en	30	oğlan	6	kuzgun	4	iç	17	kopuz	3	ayıp	2
onlar	29	haber	6	sıkıntı	4	kelime	17	esir	3	baht	2
ev	29	ey	6	yaş (gözyaşı)	4	son	17	çadır	3	beşik	2
						çocuk	17	soylu	3	borçlu	2

A1-A2	f	B1-B2	f	B2-C1	f	A1-A2	f	B1-B2	f	B2-C1	f
boşluk	17	ela	3	boy	2	kimse	11	boyun	2	sade	2
kırmızı	17	et	3	casus	2	uygun	11	kötülük	2	sağlık	2
iki	16	günah	3	çalışmak	2	ara	11	ah	2	sağlıklı	2
doğru	16	kötü	3	çayır	2	herkes	11	iyilik	2	sakallı	2
kadar	16	kanlı	3	çekik	2	bütün	11	etraf	2	sayısız	2
an	16	suç	3	çığlık	2	birbiri	11	saçlı	2	sebzeli	2
ters	16	ala	3	dadı	2	ses	11	eğri	2	serbest	2
koru	16	gövde	3	dar	2	iyi	11	kavga	2	sertlik	2
çünkü	16	keskin	3	denge	2	arkadaş	11	kaz	2	sinirlenme	2
az	16	tatlı	3	dere	2	bayramlık	11	sancak	2	sinirlenmek	2
hafta	16	temiz	3	destek	2	konu	11	anlatmak	2	şarap	2
mağaza	16	demek	3	durmak	2	lira	11	ansızın	2	şuur	2
ifade	15	kumaş	3	ecel	2	satıcı	11	cennet	2	tarafından	2
kendi	15	mal	3	et yemeği	2	yeniden	11	deri	2	tavuk	2
neden	15	sütanne	3	etlik	2	yılkı	11	hile	2	telaş	2
nere	15	ulu	3	gafil	2	ad	10	paragraf	2	uğursuz	2
soru	15	zırh	3	gölge	2	üzeri	10	şüursel	2	vah	2
baş	14	boru	3	gündüz	2	uzun	10	ümit	2	ya ya	2
bura	14	ekmek	3	güz	2	su	10	ak saçlı	2	yaman	2
büyük	14	öfke	3	habersiz	2	zor	10	bol	2	yaya	2
kapı	14	utanmaz	3	hafifçe	2	özellik	10	coşkun	2	yen	2
sadece	14	bahtsız	3	hece	2	küçük	10	fikir	2	kas	1
değil	14	beş yüz bir	3	hem hem	2	devlet	10	göçebe	2	açık sözlü	1
birlikte	13	ağızdan	3	hızla	2	yaprak	10	hürmet	2	adak	1
gibi	13	bir sürü	3	karı	2	bazı	10	isteme	2	afiyet	1
yok	13	dert	3	keşke	2	sabah	10	mendil	2	akarsu	1
dünya	13	elli	3	kıyafetli	2	tabii	10	mülk	2	alçak gönüllü	1
kadın	13	hakimiyet	3	kıymetli	2	birçok	10	sinek	2	altı yol	1
metin	13	hançer	3	kızmak	2	dakika	10	aba	2	altı yüz	1
nasıl	13	iman	3	kurtarmak	2	dün	10	acımasız	2	araştırma	1
süre	13	kara (yer)	3	marifet	2	evlat	10	almak	2	askeri birlik	1
tam	13	keçi	3	mekan	2	kahvaltı	10	asi	2	atış	1
bu yüzden	13	kına	3	mert	2	anlam	9	ateş	2	azgın	1
masa	13	mahmuz	3	mücadele	2	şimdi	9	ayrıca	2	badem	1
para	13	mantıksız	3	mümkün	2	siz	9	baskın	2	bağlamak	1
teyze	13	masal	3	nankör	2	hangi	9	beddua	2	başarısızlık	1
veya	12	masmavi	3	nasihat	2	birkaç	9	çakı	2	beceriksiz	1
elbise	12	ova	3	nihayet	2	gece	9	darbe	2	bekar	1
peki	12	öldürme	3	nişanlı	2	şekil	9	dönmek	2	beylerbeyi	1
aynı	12	öldürmek	3	olmak	2	içeri	9	ejderha	2	bilinç	1
amca	12	öyleyse	3	oracık	2	olay	9	emanet	2	birer	1
köprü	12	sap	3	öfkelenmek	2	yemek	9	felaket	2	biricik	1
tiyatro	12	varlık	3	plan	2	tekrar	9	feryat	2	bostan	1
göz	11	yemyeşil	3	rahatça	2	aile	9	gelme	2	bulma	1

TÜRÜK

Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi
2020, Yıl 8, Sayı: 21
Issn: 2147-8872

A1-A2	f	B1-B2	f	B2-C1	f	A1-A2	f	B1-B2	f	B2-C1	f
hiç	9	genişlik	2	bulunmak	1					olmak	
yatak	9	gözsüz	2	buz	1	yapı	7	kudretli	1	gösterişli	1
akşam	9	gümüş	2	cesurca	1	yorgun	7	davul	1	grup	1
harçlık	9	hazine	2	çoşmak	1	ki	6	düğün	1	gurur	1
ilgili	9	her şey	2	çabucak	1					gururlandırm	
mutlu	9	insanüstü	2	çare	1	hepsi	6	dış	1	ak	1
otobüs	9	işaret	2	çatı	1	dağ	6	göl	1	güreş	1
tane	9	kaba	2	çevik	1	gelin	6	tepe	1	güreş-	1
turist	9	kabir	2	çıkarılma	1	arka	6	yeryüzü	1	gütmek	1
kız	8	kaçma	2	çıkma	1	sağ	6	dilek	1	güvenmek	1
ön	8	z	2	çoşkun	1	altın	6	emir	1	haberi olmak	1
eski	8	kaybetme	2	dalmak	1	oda	6	gözü kara	1	hadi	1
yüksek	8	kaynak	2	damar	1			Hak			
başka	8	kaza	2	davet	1	yakın	6	(Allah)	1	hafif	1
yani	8	kesici	2	delip geçmek	1	tamam	6	kalpli	1	haince	1
fakat	8	kesme	2	derviş	1	beri	6	kaplan	1	hamile	1
camii	8	kevser	2	dikkatsiz	1	fazla	6	meğer	1	hamle	1
rüya	8	kible	2	direk	1	güneş	6	saplı	1	hassas	1
sahne	8	kılıf	2	dokunmak	1	oyun	6	saz	1	hatta	1
üzüm	8	kın	2	dört taraf	1	ipek	6	telli	1	hava durumu	1
üst	7	konak	2	dövüş	1	hakkında	6	başucu	1	hayırlı	1
hemen	7	kubbe	2	dövüşmek	1	çiftlik	6	damat	1	hayırsız	1
dışarı	7	kuran	2	duyulmak	1	efsane	6	doğruluk	1	haysiyet	1
renk	7	mancınık	2	düşmek	1	eldiven	6	er	1	hekim	1
akıl	7	mantık	2	düşüncesiz	1	festival	6	geçici	1	hepimiz	1
yeni	7	medet	2	efendi	1	gazi	6	gözlü	1	herhangi	1
tür	7	neşe	2	eksiklik	1	hayal	6	hani	1	hızır	1
yüzyıl	7	pek	2	elmas	1	imparator	6	hata	1	ikna	1
ülke	7	piramit	2	etmek	1	kalabalık	6	hayır dua	1	ilim	1
renkli	7	saldırı	2	evlendirme	1	otuz	6	intikam	1	inşallah	1
yağmur	7	süngü	2	fiil	1	sınav	6	söz sahibi	1	kahramanlık	1
bardak	7	tutarsız	2	geçit	1	soğan	6	amin	1	kanat	1
birden	7	verme	2	geçmek	1	yeşil	6	bildirmek	1	kardeşsiz	1
çay bahçesi						kardeş	5	bilge	1	kaş	1
(yer)	7	yağma	2	genellik	1	üç	5	boğaz	1	katmak	1
hayır						kişi	5	boynuz	1	kavga etme	1
(olumsuz)	7	yas	2	gerçek	1			bundan			
heyecan	7	yayla	2	gerçekleşme		alt	5	böyle	1	kavşak	1
kaç	7	yersiz	2	k	1	diğer	5	cömert	1	kavuşmak	1
kebab	7	zarar	2	gıcırtı	1	durum	5	deyim	1	kaya	1
mevsim	7	zincir	2	gidiş	1	belki	5	gezinti	1	kayıp	1
mezarlık	7	hatun	1	gölgelik	1	haydi	5	hazırlık	1	kazanma	1
salon	7	al	1	gönderilme	1	ay (zaman)	5	birlikte	1	kemer	1
sayı	7	göğüs	1	görüşte	1	birlik	5	hızlıca	1	kervan	1
						eşya	5	islam	1	kırgınlık	1

TURUK

International Language, Literature and Folklore Researches Journal

2020, Year 8, Issue 21

Issn: 2147-8872

A1-A2	f	B1-B2	f	B2-C1	f	A1-A2	f	B1-B2	f	B2-C1	f
farklı	5	istek	1	kısaca	1	niye	4	coşku	1	selam	1
kültür	5	kendi	1	kızgın	1	yukarı	4	çökertme	1	selvi	1
sebep	5	başına	1	kişilik	1	sol	4	k	1	sesli	1
bir daha	5	kılavuzlu	1	kol altı	1	orman	4	çökme	1	sevinçli	1
dolu	5	k	1	konusurmak	1	çeşit	4	dedikodu	1	sihhat	1
defa	5	ozan	1	korkusuz	1	değerli	4	dev	1	sihhatli	1
uzak	5	ölme	1	köpek	1	hava	4	dilemek	1	sırmalı	1
açık	5	ölümlü	1	kucaklaşma	1	mezar	4	din	1	sinirli	1
hükümdar	5	sıfat	1	Kullanış	1	kuş	4	doğma	1	sinsi	1
yirmi	5	sıkıntılı	1	Kuran-ı	1	altı	4	dostluk	1	sofra	1
yastık	5	talih	1	Kerim	1	bilgi	4	dönme	1	sokma	1
akşamüstü	5	tartışma	1	kurtarma	1	namaz	4	dul	1	sorun	1
bayram	5	üçüncü	1	kuru	1	akraba	4	durdurma	1	sürüş	1
namazı	5	vurmak	1	kurulu	1	işte	4	k	1	şanssızlık	1
çanta	5	yapma	1	kuşak	1	bakımlı	4	edep	1	şeref	1
çuval	5	yaşamak	1	kuvvetlice	1	düşünce	4	emiş	1	şükür	1
devir	5	yılan	1	kürek	1	akıllı	4	fayda	1	tarla	1
fiyat	5	yiğitlik	1	marifetli	1	bağımsız	4	fırlatmak	1	tavşan	1
hızlı	5	yük	1	meltem	1	beş	4	geceleyin	1	ten	1
komşu	5	açıkça	1	merak	1	erken	4	geçme	1	tez	1
memleket	5	ahiret	1	mızraklı	1	kilim	4	getirmek	1	ton	1
otogar	5	akılsız	1	mum	1	rüzgar	4	göç	1	topuk	1
önemli	5	akıntılı	1	murat	1	siyah	4	göç-	1	tu	1
paket	5	alma	1	mutluluk	1	aşşap	4	gözyaşı	1	tunç	1
resim	5	amaç	1	mutsuzluk	1	askeri	4	gri	1	tutmak	1
şişman	5	anlamca	1	nal	1	asla	4	güç	1	tutsak	1
tarih	5	anlaşmak	1	nitekim	1	barınak	4	gösterisi	1	tüy	1
tomurcuk	5	araç	1	oldukça	1	çay makası	4	güzellik	1	uğrama	1
unvan	5	asılı	1	onur	1	çift	4	hak	1	uğramak	1
üzgün	5	aşırı	1	öksüz	1	haklı	4	hâlâ	1	un	1
yarım	5	aydınlık	1	öksüzlük	1	hediye	4	hatır	1	usta	1
parça	4	ayrılık	1	parlak yüzlü	1	işçi	4	hayır	1	ustalık	1
yanlış	4	bakmak	1	peş	1	kan bağı	4	(sevap)	1	ünlem	1
öyle	4	basit	1	rahmet	1	kar	4	hayret	1	vekil	1
hiçbir	4	beddua	1	sağdıç	1	keddi	4	her	1	ya da	1
yol	4	etmek	1	saldırma	1	koltuk	4	zaman	1	yaban	1
karşı	4	benzerlik	1	salim	1	mahalle	4	hiddet	1	yaka	1
cevap	4	bıyık	1	sarp	1	mola	4	hizmetkâr	1	yakalanma	1
vakit	4	bilme	1	savaşçı	1	mutfak	4	ikindi	1	yakışıklı	1
toprak	4	birdenbire	1	savaşma	1	ne zaman	4	ileri	1		
şu	4	boyamak	1	savaştırmak	1			ille	1		
süslü	4	bulmak	1	sel	1			inanma	1		
	4	büyüklük	1					inek	1		
	4	civar	1					istemek	1		

TÜRÜK

Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi
2020, Yıl 8, Sayı: 21
Issn: 2147-8872

A1-A2	f	B1-B2	f	B2-C1	f	A1-A2	f	B1-B2	f	B2-C1	f
pahalı	4	isyan	1	yalnız	1	şehir	3	ölüm			
peri bacaları	4	itaatsizlik	1	yanaklı	1	çıplak	3	vakti	1		
sohbet	4	kadersiz	1	yapmak	1	doğru (edat)	3	örtü	1		
tezgah	4	kadir	1	yaradan	1	yaz	3	perde	1		
türbe	4	mevla	1	hakkı için	1	borç	3	rica	1		
türlü	4	kahveren	1	gi	1	engeli	3	sabırsız	1		
vesaire	4	gi	1	yaralı	1	alan	3	sadık	1		
yağmurluk	4	kalkan	1	yaşlı	1	çeşitli	3	saf	1		
yaklaşık	4	kalma	1	(gözyaşı)	1	mavi	3	sahipsiz	1		
yavaş	4	kanatlı	1	yavru	1	saray	3	saklama	1		
oğul	3	karakter	1	yerleşim	1	yarın	3	saklanma	1		
adam	3	karar	1	yetişkin	1	cumartesi	3	sazlık	1		
biri	3	karşılama	1	yırtıcı	1	acaba	3	selam	1		
böyle	3	kaybolma	1	yirmişer	1	aslında	3	sertçe	1		
yüz (çehre)	3	kazan	1	yolcu	1	ayna	3	sizce	1		
parmak	3	kefen	1	yoldaş	1	bahar	3	sokmak	1		
niçin	3	kesik	1	yönetmek	1	balon	3	söylemek	1		
karanlık	3	kesmek	1	yün	1	banyo	3	şanssız	1		
konuşma	3	kınalı	1	yürek	1	bayramlaşm	3	şaşkınlık	1		
yazma	3	kıyamet	1	zafer	1	a	3	tabut	1		
anlama	3	günü	1	zavallı	1	bence	3	takma	1		
dil bilgisi	3	korkunç	1	zevk	1	bitki	3	taze	1		
tek	3	kovulma	1	Toplam	5	boş	3	tedbirsiz	1		
sahip	3	kul hakkı	1			cam	3	teke	1		
gelenek	3	kumral	1			doğal	3	toplantı	1		
yoksa	3	kutsal	1			dükkan	3	toz	1		
akış	3	kuvvet	1			eksik	3	tutam	1		
dua	3	kuzu	1			fotoğraf	3	uğur	1		
yaş	3	maalesef	1			görevli	3	(amaç)	1		
av	3	merhamet	1			herhalde	3	uzunluk	1		
isim	3	li	1			ipekçi	3	üzmek	1		
dolayı	3	meşhur	1			kap	3	üzülme	1		
taraf	3	mutlaka	1			merhaba	3	vurma	1		
beden	3	müjdeli	1			milyonlarca	3	yabani	1		
belli	3	müjdeli	1			motif	3	yakalama	1		
düz	3	haber	1			okul	3	yakınmak	1		
her bir	3	dolayı	1			öğrenci	3	yalancı	1		
kafa	3	müslüma	1			pembe	3	yaralama	1		
kitap	3	n	1			pencere	3	k	1		
		nehir	1			rehber	3	yardımcı	1		
		neşeli	1			sır	3	yarı	1		
		nitelik	1			sürekli	3	yaşama	1		
		okumak	1					yavaşça	1		
		oynama	1								
		öbür	1								

A1-A2	f	B1-B2	f	B2-C1	f	A1-A2	f	B1-B2	f	B2-C1	f
şal	3	yeme	1			genellikle	2				
şarkı	3	yemin	1			günlük	2				
şiddetli	3	yenge	1			hem	2				
tarım ilacı	3	yenmek	1			sınıf	2				
televizyon	3	yetenek	1			acı	2				
uykusuz	3	yıkılma	1			bunlar	2				
		yumuşakç				galiba	2				
yabancı	3	a	1			gerek	2				
yerli	3	yürüyüş	1			karışım	2				
yorgunluk	3	zorunda	1			sürü	2				
yüz (sayı)	3	zulüm	1			üzüntü	2				
			11			asıl	2				
yüzlerce	3	Toplam	28			bayrak	2				
peri	2					becerikli	2				
güçlü	2					boyunca	2				
can	2					cins	2				
yaşlı	2					duygu	2				
eş	2					düşünceli	2				
yön	2					etki	2				
dört	2					kış	2				
artık	2					kutu	2				
güç	2					özel	2				
ağız	2					mayıs	2				
kenar	2					acele	2				
saygı	2					alışveriş	2				
vücut	2					anneanne	2				
hal	2					araba	2				
kalem	2					arazi	2				
saç	2					asır	2				
sarı	2					az kalsın	2				
böylece	2					bazen	2				
ömür	2					beraberlik	2				
ağabey	2					bin yedi yüz					
orta	2					otuz	2				
çabuk	2					bir arada	2				
kıyafet	2					birçok	2				
misafir	2					börek	2				
diz	2					buçuk	2				
gökyüzü	2					çaba	2				
sanki	2					çalışkan	2				
şura	2					çardak	2				
avlu	2					çeşme	2				
bağlı	2					çılgın	2				
birinci	2					çizili	2				
burun	2					defter	2				

TÜRÜK

Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi

2020, Yıl 8, Sayı: 21

Issn: 2147-8872

A1-A2	f	B1-B2	f	B2-C1	f	A1-A2	f	B1-B2	f	B2-C1	f
deneme	2					soğuk	2				
dergi	2					sokak	2				
durak	2					sonuç	2				
eğlenceli	2					sorumluluk					
engelli	2					sahibi	2				
eyvah	2					sütlü	2				
fincan	2					şeftali	2				
geç	2					tatil	2				
gezegen	2					tek başına	2				
giriş	2					ticaret	2				
gömlek	2					torba	2				
gözlük	2					trafik	2				
gül	2					uyumlu	2				
günaydın	2					veda	2				
hesap	2					zayıf	2				
heyecanlı	2					bey	1				
hoşgörü	2					hanım	1				
ilkbahar	2					kara (renk)	1				
imam	2					ok	1				
karşılık	2					demir	1				
karşılıklı	2					ölüm	1				
kız kardeş	2					söz	1				
kocaman	2					yurt	1				
koku	2					giysi	1				
köşk	2					yedi	1				
liralık	2					allah	1				
lise	2					koca	1				
lütfen	2					cisim	1				
madde	2					hayvan	1				
makas	2					kahraman	1				
mama	2					ağaç	1				
meraklı	2					yardım	1				
meslek	2					geri	1				
mikrop	2					bel	1				
normal	2					geniş	1				
önem	2					taş	1				
özgürlük	2					yüzlü	1				
padişah	2					alın	1				
restoran	2					dil	1				
ruh	2					gitmek	1				
saat kulesi	2					cesur	1				
sabır	2					benzer	1				
sanat	2					kol	1				
sence	2					sefer	1				

A1-A2	f	B1-B2	f	B2-C1	f	A1-A2	f	B1-B2	f	B2-C1	f
gök	1					yarışma	1				
kere	1					zeki	1				
sıkıca	1					zorla	1				
meşdan	1					yara	1				
izin	1					yele	1				
sert	1					beceri	1				
çelik	1					şiiir	1				
ip	1					uyku	1				
sevgi	1					bağ	1				
çevre	1					bin	1				
iyice	1					gelmek	1				
kez	1					hız	1				
yazı	1					iri	1				
bile	1					olma	1				
bilgili	1					ot	1				
kalın	1					üç yüz	1				
kısa	1					arzu	1				
sonunda	1					aşk	1				
ağır	1					biçim	1				
bacak	1					canım	1				
her gün	1					değer	1				
inanç	1					derin	1				
levha	1					doğu	1				
tel	1					eğlence	1				
huzur	1					etek	1				
davranış	1					genç	1				
sevinç	1					halı	1				
ancak	1					hastalık	1				
hayat	1					kader	1				
ölü	1					kalp	1				
etkinlik	1					kırgın	1				
ışık	1					kusur	1				
karar	1					lazım	1				
kulak	1					örnek	1				
ortak	1					şans	1				
sırt	1					cuma	1				
ya	1					eylül	1				
avuç	1					aralık	1				
bebek	1					aa	1				
evcil	1					açı	1				
ikinci	1					açlık	1				
kelime avı	1					adım	1				
kolay	1					ağırlık	1				
nefes	1					akşam	1				
						yemeği	1				

TÜRÜK

Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi

2020, Yıl 8, Sayı: 21

Issn: 2147-8872

A1-A2	f	B1-B2	f	B2-C1	f	A1-A2	f	B1-B2	f	B2-C1	f
akşamüzeri	1					doğa	1				
alay	1					doksan	1				
alo	1					dokuma	1				
anadolu	1					dokumacılık	1				
anlamak	1					dokuz	1				
anlayışlı	1					dostça	1				
apartman	1					dönem	1				
arap	1					dudak	1				
arkadaşça	1					duvar	1				
atkı	1					duygusal	1				
ayakkabıcı	1					düzenli	1				
ayrılma	1					egemen	1				
Baca	1					elçi	1				
bağ bozum	1					emek	1				
festivali	1					eser	1				
bakış	1					esnek	1				
bakkal	1					fabrika	1				
baklava	1					fark	1				
başbakan	1					faydalı	1				
başkan	1					fetih	1				
başörtü	1					fırsat	1				
bina	1					fırtına	1				
bir an	1					fizik	1				
bir ara	1					gazetecilik	1				
birazdan	1					güneşli	1				
bulut	1					güven	1				
canlı	1					haç	1				
cep	1					hafta sonu	1				
çamur	1					halat	1				
çapraz	1					harf	1				
çarmıh	1					harika	1				
çay işçileri	1					hazne	1				
çoğu	1					hediyelik	1				
dal	1					henüz	1				
damla	1					hep birden	1				
darağacı	1					his	1				
dayanıklı	1					hizmet	1				
delik	1					hücreli	1				
ders	1					ihtiyaç	1				
desen	1					ilan	1				
devamlı	1					imparator	1				
dikkat	1					çayı	1				
dinleyici	1					inanış	1				
diyar	1					inatçı	1				

A1-A2	f	B1-B2	f	B2-C1	f	A1-A2	f	B1-B2	f	B2-C1	f
ince	1					ödeme	1				
indirim	1					öğrenmek	1				
ipek böceği	1					ölçü	1				
izleyici	1					özgü	1				
jüri	1					özgür	1				
kabul	1					pantolon	1				
kahve	1					park	1				
kamyon	1					parlak	1				
karbon	1					paşa	1				
kasa	1					poşet	1				
kat	1					rağmen	1				
kesinlik	1					rahatlık	1				
kırsal	1					ramazan ayı	1				
kolayca	1					ramazan					
kolonya	1					bayramı	1				
komik	1					rengarenk	1				
koridor	1					ressam	1				
koşma	1					saatlik	1				
koza	1					sadrazam	1				
köy	1					sakın	1				
kule	1					salkım	1				
kuzu eti	1					sarraflık	1				
kültür mirası	1					sekiz	1				
lav	1					sene	1				
lezzetli	1					seviye	1				
lokum	1					sonraki	1				
memnun	1					sormak	1				
merkez	1					surat	1				
mesafe	1					şair	1				
miktar	1					şanslı	1				
milyon	1					şart	1				
misafirperver	1					şaşkın	1				
mola yeri	1					şehit	1				
mont	1					şekerleme	1				
musluk	1					şık	1				
müzik	1					tablo	1				
ne kadar	1					tahta	1				
neredeys	1					takı	1				
nine	1					takip etmek	1				
o yüzden	1					tamam					
omuz	1					olmak	1				
onlarca	1					tanışma	1				
oruç	1					tarif etme	1				
oysa	1					tarihi	1				
						tehlike	1				

TÜRÜK

Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi

2020, Yıl 8, Sayı: 21

Issn: 2147-8872

A1-A2	f B1-B2	f B2-C1	f	A1-A2	f B1-B2	f B2-C1	f
teklif	1			vali	1		
telefon	1			vatan	1		
tercih	1			vazo	1		
terzilik	1			volkan	1		
teşekkür	1			yanak	1		
topluluk	1			yaprak			
torun	1			sarma	1		
turuncu	1			yaşam	1		
tüccar	1			yazma (şal)	1		
uçak	1			yedi buçuk	1		
üniversite	1			yetmiş	1		
ünlü	1			yürüme	1		
ürün	1			zahmet	1		
üstelik	1			ziyaret	1		
üzere	1			ziyaretçi	1		
üzücü	1			Toplam	5713		

Tablo 5. Yabancılar İçin Türkçe Okuma Kitaplarındaki İsim Soylu Kelimelerin Seviyelere Dağılımı

Tablo 5’te tüm dil seviyelerinde önceki seviyelerden farklı ve yeni olarak yer alan isim soylu kelimelere bakıldığında temel seviyede (A1-A2) öğrenilmesi daha kolay olan zamir ve bağlaçların olduğu ve bu isimlerin çok sık tekrar edildiği görülmektedir. Orta seviyeye (B1-B2) ve ileri seviyeye (B2-C1) bakıldığında bu seviyelerdeki kitaplarda yer alan kelimelerin Türk kültüründe var olan ancak günlük hayatta daha az kullanım sıklığına sahip “*yiğit, otağ, kılıç*” gibi kelimeler olduğu görülmektedir.

4. Tartışma ve Sonuç

“Dil öğretiminde hedeflenen kurallar, bilgiler ve beceriler içinde sözcük bilgisinin ayrı bir önemi vardır çünkü kurallar, bilgiler ve beceriler sözcükler aracılığıyla öğrenenlere aktarılmaktadır.” (Göçen 2019: 249). Bu süreçte “Algısal ve üretimsel dil becerileri sözcükler aracılığıyla kullanılabilir.” (Okur 2019: 223). Dil öğretim sürecinde hedef kelimelerin neler olduğunun belirlenmesinde, hangi dil seviyesinde hangi kelimelerin öğretileceğinin seçilmesinde kelime sıklık çalışmalarının verilerinden yararlanılmaktadır.

Ülkemizde sıklık çalışmalarının sayısı, teknolojinin de ilerlemesiyle giderek artmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında yapılan sıklık çalışmalarında, genellikle ders kitaplarının incelendiği görülmektedir. Bununla birlikte yeni kelimelerin öğrenilmesinde yardımcı kaynak olarak kullanılan okuma kitapları üzerinde de sıklık çalışmalarının yapılması hedef kelimelerin farkına varılması açısından önemlidir. Alanyazında yabancılar için Türkçe okuma kitaplarında yer alan kelimelerin sıklığına yönelik bir çalışmanın bulunmaması, bu alanda yapılacak araştırmalara ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Bu ihtiyaçla yapılan çalışmada, Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan A1-A2, B1-B2, B2-C1 seviyelerindeki 9 Türkçe okuma kitabında yer alan isim soylu kelimeler incelenmiştir.

İnceleme kapsamında farklı dil seviyelerinde kullanılan okuma kitaplarından yararlanılmış; kitaplarda kullanılan kelimeler tespit edilmiş ve bu kelimelerin dil seviyelerine dağılımı incelenmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen okuma kitaplarında, toplam ve farklı isim soylu kelime sayısının en yüksek olduğu kitapların A1-A2 seviyesi okuma kitapları olduğu görülmektedir. Bunun sebebi, A1-A2 seviyesi okuma kitaplarında kalıplaşmış ifadelerden daha çok basit kelime kullanımına yer verilmiş olması olabilir. Farklı kelime sayısının toplam kelime sayısına bölünmesi ile elde edilen kelime katsayısı değerinin en yüksek olduğu kitaplar ise B1-B2 seviyesi okuma kitaplarıdır. Buna göre B1-B2 seviyesi okuma kitaplarında, toplam kelimeler içinde farklı kelime kullanım oranının daha yüksek olduğu söylenebilir. Bir başka deyişle B1-B2 seviyesi okuma kitaplarında kullanılan kelimelerin tekrarı daha az yapılmıştır. Bunda, öğrenenlerin temel seviyede belirli bir kelime hazinesine ulaşmış olmalarının rolü olabilir.

Okuma kitaplarında hangi isim soylu kelimelerin yer aldığına yönelik yapılan incelemenin sonucuna göre okuma kitaplarında en sık kullanılan ilk 10 kelime içinde “*bir, ve, bu, ben, çok*” gibi kelimelerinin yer aldığı tespit edilmiştir. Bu kelimelerin aynı zamanda yazılı Türkçenin en sık kullanılan kelimelerinden (Aksu ve Adalı 2018; Çal 2015; Göz 2003; Memoğlu Süleymanoğlu 2014; Ölker 2011; Öztürk 2013) olduğu da görülmektedir. Bu benzerlik, yapışkan sözcükler olarak adlandırılan edat, sıfat, zarf, zamir görevindeki kelimelerin dilde kaçınılmaz olarak sık kullanılıyor olması ile açıklanabilir (Stahl ve Nagy 2005’ten aktaran Yıldız ve diğerleri 2008: 321). İncelenen okuma kitaplarında, ilk 10 kelime içinde kullanılan “*çay, lale*” gibi kelimelerin ise yazılı Türkçede en sık kullanılan ilk 10 kelime arasında yer almadığı fark edilmektedir. Bu farklılığın okuma kitaplarının temasıyla ilgili olduğu düşünülebilir.

Okuma kitaplarında var olan kelimeler, yeni kelime kazandırma açısından da değerlendirilebilir. Anadolu Hikâyeleri okuma setindeki kitaplarda yer alan “*dokumacılık, kan bağı, sarraflık, yazma, yele, yulki*” kelimeleri ile Dede Korkut Hikâyeleri okuma setindeki kitaplarda yer alan “*bahtsız, bostan, boz, erdemli, hatun, haysiyet, hünerli, itaatsizlik, kaftan, kaynata, kaz, keçe, kırmızı, kınalı, kınalı, kınısız, kopuz, kuzgun, kümbet, mahmuz, mancınık, mızrak, müjde, müjdecî, müjdeli, müjdeli haber, namert, oba, otağ, sağdıç, süt anne, teke, yele*” gibi kelimelerin Gazi, Hitit ve İstanbul yabancılar için Türkçe öğretim setlerinin hiçbir dil seviyesi kitaplarında yer almadığı Göçen’in (2016) çalışmasının incelenmesiyle anlaşılmaktadır. Bu farklılığın sebepleri arasında, okuma kitaplarının farklı temalarda yazılmış olması ve kitaplar içinde Dede Korkut Hikâyeleri gibi kültürel unsurlar taşıyan bir konuya ait kitapların bulunması sayılabilir. Buna göre incelenen yabancılar için Türkçe okuma kitaplarının, Türkçe ders kitaplarında yer almayan yeni kelimelerin öğrenilmesini desteklediği söylenebilir.

İncelenen okuma kitaplarında A1-A2 seviyesinde 866 farklı isim soylu kelimenin kullanıldığı tespit edilmiştir. B1-B2 seviyesinde, A1-A2’den farklı ve yeni olarak 411 ve B2-C1 seviyesinde, önceki seviyelerden farklı ve yeni olarak 340 isim soylu kelime kullanılmıştır. Buna göre okuma kitaplarında dil seviyeleri ilerledikçe yeni kelime kullanım sayısının azalmış olduğu görülmektedir. Oysa dil seviyesi yükseldikçe öğrenenlerin dil kullanım alanı da genişlemiş olduğundan öğrenenlere yeni sunulacak kelime sayısının da artması beklenmektedir. Ancak yapılan bu incelemede, yalnızca

isim soylu kelimeler ele alındığı ve incelemeye ikileme, deyim, atasözü gibi kalıp ifadeler dâhil edilmediği için böyle bir farklılıkla karşılaşılmış olabilir. Çünkü dil öğretiminde kalıplaşmış ifadeler orta ve ileri seviyelerde daha fazla yer verilmektedir. Bu sebeple dil seviyesi arttıkça okuma kitaplarında basit ve birleşik kelime kullanımının azaldığı ve kalıplaşmış ifadelerin kullanımının arttığı düşünülebilir. Okuma kitaplarında *yeni* olarak kullanılan kelimelerin toplam ve farklı kullanımları da incelendiğinde *toplam yeni* kelimeler içinde, *farklı yeni* kelime kullanım oranının B2-C1 seviyesinde yüksek olduğu görülmektedir. Bu oran, B2-C1 seviyesi okuma kitaplarında önceki seviyelerden farklı olarak kullanılan kelimelerin daha az tekrar edildiğini göstermektedir. Bunun sebebi, ileri seviyede konu alanının genişlemesi ve belirli bir kelime hazinesine ulaştığı düşünülen öğrenenlere, sunulan yeni kelimelerin tekrarının yapılması yerine okuma kitaplarıyla daha fazla sayıda yeni kelimenin sunulması hedefi olabilir.

Okuma kitaplarında önceki seviyelerden *farklı* ve *yeni* olarak yer alan isim soylu kelimelere, bir başka deyişle kelimelerin *dil seviyelerine dağılımına* bakıldığında temel seviyede (A1-A2) öğrenilmesi daha kolay olan basit kelimelerin, zamirlerin, bağlaçların olduğu ve kullanılan kelimelerin daha sık tekrar edildiği görülmektedir. Böylece temel seviye okuma kitaplarında en sık kullanılan kelimelere yer verildiği ve yer alan hedef kelimelerin tekrar yoluyla öğretiminin hedeflendiği düşünülebilir. A1-A2 seviyesi okuma kitaplarında kullanılan kelimeler, genellikle basit ve somut isimlerdir. B1-B2 ve B2-C1 seviyeleri okuma kitaplarında kullanılan kelimelerin ise genellikle birleşik ve türemiş yapıları kelimeler olduğu görülmektedir. Yabancılar için Türkçe okuma kitaplarındaki bu yapının yabancılar için Türkçe ders kitaplarında da bulunduğu Göçen'in (2016) yabancılar için Türkçe ders kitapları üzerinde yaptığı çalışmanın incelenmesiyle anlaşılmaktadır. Buna göre okuma kitaplarına seçilen kelimelerin öğrenen özelliklerine uygun olduğu söylenebilir. Bunlarla birlikte B1-B2 ve B2-C1 seviyeleri okuma kitaplarında yer alan kelimelerin “*yiğit, otağ, kılıç*” gibi Türk kültüründe var olan ancak günlük hayatta daha az sıklıkla kullanılan kelimeler olduğu da görülmektedir. Bunun sebebi, dilde en sık kullanılan kelimelerin dil öğretiminin başlangıcında öğrenenlere aktarılıyor olmasıdır.

Yabancılar için Türkçe okuma kitaplarında yer alan isim soylu kelimelerin dil seviyelerine dağılımında, B1-B2 seviyesi okuma kitaplarında önceki seviyelerden farklı olarak *ilk defa* kullanılan “*dayı, ela, ekmek, haber, koyun, savaş, tatlı*” gibi kelimelerin ve B2-C1 seviyesinde önceki seviyelerden farklı olarak *ilk defa* kullanılan “*asker, buz, erkek, hava durumu, geyik, gündüz, kıymetli, sofrası*” gibi kelimelerin Gazi, Hitit ve İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitaplarında A1-A2 seviyesinde kullanılan kelimeler olduğu Göçen'in (2016: 2428-2500) çalışmasında görülmektedir. Buna göre okuma kitaplarında ilgili seviyelerde kullanılan bu kelimelerin daha önceki seviyelerde Türkçe öğrenenler tarafından öğrenilen kelimeler olduğu açıktır. Kitapların konusu gereği bu kelimeler ancak orta ve ileri seviye okuma kitaplarında yer almıştır. Bununla birlikte incelenen okuma kitaplarında önceki seviyelerden farklı olarak *ilk defa* B2-C1 seviyesinde yer alan “*boğa, derviş, ense, çayır, kervan, öfkeli, öksüz, zindan*” gibi kelimelerin Göçen'in (2016: 2428-2515) incelediği yabancılar için Türkçe ders kitaplarında da ilk defa C1 seviyesinde yer aldığı görülmektedir. Bu durum, bu kelimelerin kullanılabileceği hedef kitlenin B2-C1 seviyesi öğrenenleri olabileceğini düşündürmektedir. Yabancılar için okuma kitaplarında *ilk defa* B2-C1

seviyesinde yer alan ve sıklıkla kullanılan “*erdemli, ganimet, hünerli, marifetli, sıhhat, sıhhatli, sağdıç, yoldaş*” gibi kelimelerin ise yabancılar için Türkçe ders kitaplarında hiç kullanılmadığı Göçen’in (2016: 2428-2515) çalışmasında görülmektedir. Bu kelimeler, bulunduğu dil seviyesi ve kullanım sıklığı dikkate alınarak öğretim sürecine ve ders materyallerine dâhil edilebilir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında “Hangi sözcükleri, hangi dil seviyesinde öğretebiliriz?” sorusu kapsamında geçerli ve güvenilir bir kelime listesi oluşturulabilmesi için ise bu çalışmayla benzer yöntemle farklı metinler üzerinde de çalışmalar gerçekleştirilmeli; elde edilen veriler karşılaştırılmalı ve birleştirilmelidir.

Yapılan çalışmanın sonucunda yabancılar için Türkçe okuma kitaplarında yer alan isim soylu kelimeler ve bu kelimelerin dil seviyelerine nasıl dağıldığı incelenmiştir. İncelenen okuma kitaplarının Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecinde, öğrenenlerin yeni kelimeler öğrenmesine katkı sağlar nitelikte olduğu görülmektedir. Ayrıca okuma kitaplarında yer alan kelimelerin sıklıkları ve dil seviyelerine dağılımı incelendiğinde, elde edilen verilerin hangi seviyede hangi kelimelerin öğretilbileceği konusuna katkı yapacağı düşünülmektedir. İncelenen kitap, metin sayısının artırılması ve bu çalışmayla benzer bir yöntemle farklı incelemelerin yapılması, seviyelere yönelik kelime listelerinin oluşturulmasına yardımcı olacaktır.

5. Öneriler

Yapılan incelemenin sonucunda, okuma kitaplarında, Türkçe ders kitaplarında bulunmayan kelimelerin de bulunduğu görülmüştür. Bu anlamda, daha fazla sayıda okuma kitabının incelenmesi ve okuma metinlerindeki kelimelerin tespit edilmesi Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında hedef kelimelerin seçimi konusunda yarar sağlayacaktır. Çalışmaların farklı kelime türleri ve kalıplaşmış ifadeler kapsamında yapılması, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde seviyelere yönelik sıklık listelerinin hazırlanmasına destek olacaktır. Böylece ders, okuma kitapları ve dil öğretim materyalleri de seviye sıklık listelerine göre hazırlanabilecektir.

Kaynaklar

- Açık, Fatma (2013a). Dil Politikaları Bağlamında Türkçenin Öğretimi. M. Durmuş ve A. Okur (Ed.), *Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı* (s. 483-492). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Açık, Fatma (2013b). Temel Türkçe (A1-A2) İçin Söz Dağarcığı Tespit Denemesi. *Abdurahman Güzel için Armağan Kitabı* içinde Ankara: Akçağ Yayınları
- Aksan, Doğan (1998). *Her Yönüyle Dil-Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: TDK Yayınları.
- Aksan, Yeşim vd. (2017). *A Frequency Dictionary Of Turkish*. London and New York: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Aksu, Belgin Tezcan ve Eşref Adalı (2018). *Çağdaş Türkçenin Sıklık Sözlüğü*. Ankara: Ötüken Neşriyat.
- Arslan, Nazmi (2014). *Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Söz Varlığı Unsurlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Arslan, Nazmi ve Erhan Durukan (2014). “Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Söz Varlığı Unsurlarının İncelenmesi”. *International Journal of Language Academy*, S. 2(4), s. 247-265.,
- Aydın, Murat (2015). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders ve Okuma Kitaplarındaki Kelime Sıklığı ve Seviyelere göre Sözcük Hazinesi Çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aydın, Murat ve Fatma Açık (2017). “TÖMER Kitaplarındaki Kelime Varlığı”. *International Journal of Language Academy*, S. 5(1), s. 337-348.
- Baş, Bayram (2011). “Söz Varlığı ile İlgili Çalışmalarda Kullanılacak Ölçütler”. *TÜBAR*, S. XXIX, s. 27-61.
- Batur, Zekerya ve Halil Ziya Özcan (2018). “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Temel Seviye İçin Kelime Belirleme Çalışması: Uşak Üniversitesi Örneği”. *Gelecek Vizyonlar Dergisi*, S. 2(4), s. 20-30.
- Bozkurt, Bayram (2015). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Orta Seviye (B1-B2 Düzeyi) Hedef Sözcük Belirleme Çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çal, Ahmet (2015). *1975-1980 Yıllarındaki Siyasi Gazetelerde Türkçenin Kullanımı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çınar, İlhan ve Bekir İnce (2015). “Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitaplarındaki Söz Varlığına Derlem Temelli Bir Bakış”. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, S. 3(1), s. 198-209.
- Çiçek, Mehmet (2015). “Avrupa Dil Programı Sözlük Setleri İle Yabancılara Türkçe Öğretimi Kitaplarındaki Sözlüklerin Karşılaştırması: Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı Örneği”. *International Journal of Language Academy*, S. 3(2), s. 216-231.
- Dolunay, Salih Kürşad (2012). “Türkçe ve Dil Bilgisi Öğretiminde Sıklık Çalışmalarının Yeri”. *Gazi Türkiyat Dergisi*, S. 10, s. 81-89.
- Ekmekçi, F. Özden (1991). “Sözel Bellek ve Hatırlama”. *Dilbilim Araştırmaları*, s. 50-58.
- Ergin, Muharrem (2005). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Göçen, Gökçen (2016). *Yabancılar İçin Hazırlanan Türkçe Ders Kitaplarındaki Söz Varlığı ile Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Yazılı Anlatımlarındaki Söz Varlığı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Göçen, Gökçen (2019). *Yabancı Dil Öğretiminde Sözcük Öğretimi Yaklaşımları ve Yöntemleri*. Alpaslan Okur, Gökçen Göçen (Ed.), *Türkçenin Sözcük Öğretimi* (s. 249-272). Ankara: Nobel Yayınları.
- Göçen, Gökçen ve Alpaslan Okur (2016). “Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Sözcüklerin Kullanım Sıklığı ve Yaygınlığı”. *Milli Eğitim Dergisi*, S. 210, s. 447-476.

- Gökdayı, Hürriyet (2019). “Türkiye Türkçesinde Kalıp Sözcükler, Bu Sözcükleri İçeren Bir Sözlük İhtiyacı ve Hazırlama Yöntemi”. *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, S. 19, s. 18-35.
- Göz, İlyas (2003). *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Gülensoy, Tuncer (2010). *Türkçe El Kitabı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Gün, Mesut ve Ramazan Şimşek (2017). “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Hikaye Kitaplarının İncelenmesi: Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretimi A1-A2 Hikâye Seti Örneği”. *International Journal Of Language Education And Teaching*, S. 5(3), s. 502-517.
- Güneş, Firdevs (2013). “Kelimelerin Gücü ve Zihinsel Sözlük”. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 1, s. 1-30.
- Gür, Tahir (2014). “Bağlam Temelli Öğretimin İlkokul Üçüncü Sınıf Öğrencilerine Kelime Öğretiminde Kullanılması”. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, S. 2, s. 242-253.
- Güzel, Abdurrahman ve Erol Barın (2013). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Karadağ, Özay (2005). *İlköğretim I. Kademe Öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karadüz, Ednan (2004). “Sözcük Sıklığı Çalışmalarının Önemi”. *V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri I*, s. 1605-1613.
- Karatay, Halit (2007). “Kelime Öğretimi”. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 27(1), s. 141-153.
- Karatay, Halit (2020). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Söz Varlığı ve Geliştirilmesi. H. Karatay (Ed.), *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi El Kitabı* (s. 253-270). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Kılıç, Tanju (2017). *Yedi İklim Türkçe ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setlerindeki Fiilimsilerin Kullanım Sıklığının Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Nevşehir: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılıçarslan, Belkız (2009). *Orhan Veli'nin Şiirlerinde Kelime Sıklığı Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Korkmaz, Zeynep (2003). *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*. Ankara: TDK Yayınları.
- Kurudayıoğlu, Mehmet (2005). *İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kurudayıoğlu, Mehmet ve Özay Karadağ (2005). “Kelime Hazinesi Çalışmaları Açısından Kelime Kavramı Üzerine Bir Değerlendirme”. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 2(25), s. 293-307.

- Memoğlu Süleymanoğlu, Hayriye (2014). *Türkçenin Sıklık Sözlüğü Edebî Eserlerde Sık Kullanılan Sözcükler*. Ankara: Hatiboğlu Yayınları.
- Okur, Alpaslan (2007). *Serbest Okuma Etkinliğinin Sözcük Hazinesi ve Kavram Gelişimine Etkisi (MEB Tarafından İlköğretim II. Kademe Öğrencilerine Önerilen 100 Temel Eser Örneğinde)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Okur, Alpaslan (2019). Yabancı Dil Öğretiminde Sözcük Öğretimi İlkeleri ve Sözcük Öğretme-Öğrenme Stratejileri. Alpaslan Okur, Gökçen Göçen (Ed.), *Türkçenin Sözcük Öğretimi* (s. 223-246). Ankara: Nobel Yayınları.
- Ölker, Gökhan (2011). *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü (1945-1950)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özdemirel, Akif Yavuz (2017). *Yabancı Dil Olarak Türkçe ve İngilizce Ders Kitaplarındaki Sözcüklerin Kullanım Sıklığı Bağlamında Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özkan, Bülent (2019a). *Yabancılar için Türkçe – 1 Türkiye Türkçesinde Fiiller Derlem Tabanlı Bir Uygulama A2-C1 Düzey*. İstanbul: Efeakademi Yayınları.
- Özkan, Bülent (2019b). *Yabancılar için Türkçe – 2 Türkiye Türkçesinde Önadlar Derlem Tabanlı Bir Uygulama A2-C1 Düzey*. İstanbul: Efeakademi Yayınları.
- Öztürk, Hüseyin (2013). *1980'den 2010 Yılına Okunurluğu Yüksek Türk Romanlarının Söz Varlığı Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Pilav, Salim (2008). *Üniversite Birinci Sınıf Öğrencilerinin Söz Varlığı Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Serin, Nilüfer (2017). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi İçin Hazırlanmış Ders Kitapları İle Bu Kitapları Kullanan Öğrencilerin Söz Varlığının Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sönmez, Veysel ve Füsün G. Alacapınar (2016). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Şimşek, Pınar (2017). “Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Temel Materyaller: Okuma Metinleri ve Okuma Kitapları”. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, S. 8, s. 211-225.
- Şimşek, Nil Didem (2015). “Yabancılar için Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Metinlerin İlişkisel Söz Varlığı Açısından Değerlendirilmesi”. *International Journal of Science Culture and Sport*, S. 3, s. 809-827.
- Vandewalle, Johan (1999). “Pratik Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Bazı Sorunlar ve Çözümleri”. *A. Ü. Tömer Dil Dergisi*, S. 82.
- Uzun, Nadir Engin (2004). *Dilbilgisinin Temel Kavramları*. İstanbul: Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi.

Türk Dil Kurumu (2015). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları

Vardar, Berke (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Multilingual Yayınları.

Yelbay, Yasemin (2015). Sözcük Bilgisi Öğretimi. N. Bekleyen (Ed.), *Dil Öğretimi* (s. 351-369). Ankara: Pegem Akademi.

Yıldırım, Ali ve Hasan Şimşek (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yıldız, Cemal ve Alpaslan Okur (2010). "İlköğretim Okullarındaki Okuma Etkinliklerinde Göz Ardı Edilen Bir Konu: Sözcük Öğretimi". *TÜBAR*, S. XXVII, s. 753-773.

Yıldız, Cemal vd. (2008). *Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.